

Explaining strategic intelligence in the realization of cultural and educational policies

(Case study of Imam Ali (AS) Military University)

mehdi mirzayii^{1✉} | Alireza Akbarzadeh/ mehddadashi²

-Assistant Professor of Sociology, Department of Social Sciences, Imam Ali (AS) Military University, Tehran, Iran.

Ma.mirzaei@iamu.ac.ir

2-Assistant Professor of Sociology, Department of Social Sciences, Imam Ali (AS) Military University, Tehran, Iran.

ali_reza615@yahoo.com

3- Assistant Professor of Psychology, Department of Social Sciences, Imam Ali (AS) Military University, Tehran, Iran.

dadashi33@gmail.com

Article Info

ABSTRACT

Article type:

Research Article

Article history:

Received

2024/07/24

Received in revised form

2024/09/30

Accepted

2024/10/29

Published online

2024/12/20

Keywords:

Intelligence, strategy,

strategic intelligence,

cultural policies

Objective: The main objective of this research is to “explain strategic intelligence in the realization of cultural and educational policies of Imam Ali (AS) Military University”.

Methodology: The research method of this research is qualitative, which uses two sources of interviews and the researcher’s personal experiences, and analyzes and compares them.

Findings: Based on the coding, strategic intelligence in the realization of cultural and educational policies of Imam Ali (AS) Military University has the following categories: “future-oriented approach to cultural and educational issues” with 6 concepts, “power to adapt to cultural changes in the environment” with 9 concepts, “realism” with 2 concepts, and “knowledge management” with 11 concepts.

Conclusion: Strategic intelligence leads to improved performance of senior managers in determining strategies to realize organizational policies. Strategic confusion and surprise in achieving goals are among the problems and issues of many organizations

References: Mirzaei, Mehdi; Akbarzadeh, Alireza, Dadashi, Mehdi (1403). Explaining Strategic Intelligence in the Realization of Cultural and Educational Policies (Case Study of Imam Ali (AS) Military University), Journal of Defense Human Capital Management, 4 (15), 86-116
10.22034/JDHCM.2024.2045218.1124

Publisher: AJA Imam Ali Military University

تبیین هوشمندی راهبردی در تحقق سیاستهای فرهنگی و تربیتی

(مورد مطالعه دانشگاه افسری امام علی (ع))

مهدی میرزایی^۱✉، علیرضا اکبرزاده^۲ مهدی داداشی حاجی

۱-استادیار جامعه شناسی گروه علوم اجتماعی، دانشگاه افسری امام علی (ع)، تهران، ایران.

Ma.mirzaei@iamu.ac.ir

۲-استادیار جامعه شناسی گروه علوم اجتماعی، دانشگاه افسری امام علی (ع)، تهران، ایران.

ali_reza615@yahoo.com

۳- استادیار روانشناسی گروه علوم اجتماعی، دانشگاه افسری امام علی (ع)، تهران، ایران.

اطلاعات مقاله چکیده

نوع مقاله:	هدف:
مقاله پژوهشی	هدف اصلی این تحقیق «تبیین هوشمندی راهبردی در تحقق سیاستهای فرهنگی و تربیتی دانشگاه افسری امام علی (ع) می باشد.
تاریخ دریافت:	روش شناسی: روش تحقیق این پژوهش کیفی بوده که از دو منبع مصاحبه ها و بهره گیری از تجارب شخصی محقق و تحلیل و مقایسه آنها بهره برده است
تاریخ بازنگری:	یافته‌ها: بر اساس کدگذاریهای انجام گرفته هوشمندی راهبردی در تحقق سیاستهای فرهنگی و تربیتی دانشگاه افسری امام علی (ع) دارای مقولات «رویکرد آینده پژوهانه نسبت موضوعات فرهنگی و تربیتی» با ۶ مفهوم، «قدرت تطابق با تغییرات فرهنگی محیط» با ۹ مفهوم، «واقع نگر بودن» با ۲ مفهوم، «مدیریت دانش» با ۱۱ مفهوم می باشد.
تاریخ پذیرش:	نتیجه گیری: هوشمندی راهبردی منجر به بهبود عملکرد مدیران کلان سازمان در تعیین راهبردها برای تحقق سیاستهای سازمان می شود. سردرگمی و غافلگیری راهبردی، سیاست-
تاریخ انتشار:	های فرهنگی
کلیدواژه‌ها:	

سنتاد: میرزایی، مهدی؛ اکبرزاده، علیرضا، داداشی، مهدی(۱۴۰۳). تبیین هوشمندی راهبردی در تحقق سیاستهای فرهنگی و تربیتی

(مورد مطالعه دانشگاه افسری امام علی (ع))، فصلنامه مدیریت سرمایه انسانی دفاعی، ۴ (۱۵)، ۸۶-۱۱۶

DOI: 10.22034/JDHCM.2024.2045218.1124

ناشر: دانشگاه افسری امام علی (ع)

بی شک وضعیت فرهنگی و تربیتی دانشجویان نیروهای مسلح دانشگاه‌های افسری به عنوان بخشی از منابع انسانی جامعه، متأثر از شرایط محیطی، اجتماعی و روانی جامعه است. اگر هوشمندی راهبردی لازم در اجرای سیاست‌های تربیتی و فرهنگی در این دانشگاه‌ها نباشد منجر به هدر رفت منابع انسانی و مادی گردیده و در واقع ما با یک سازمان ورشکسته که به اهداف خود نرسیده روبه‌رو خواهیم بود. راهبرد به یک نقشه کل یا مجموعه ای عملیات که برای رسیدن به هدف معینی طرح ریزی شده است گفته می‌شود (سیف، ۱۳۸۵).

هوشمندی راهبردی^۱ و غافلگیری راهبردی^۲ یکی از عوامل مهمی است که خود تحت تاثیر شرایط علی مستقیم و غیر مستقیم می‌باشد و از طرفی بر بهره‌وری و کارایی سازمانی تاثیر می‌گذارد و در سطح کلان منجر به تحقق سیاست‌های مختلف کشور در عرصه‌های مختلف از جمله فرهنگی و تربیتی جوانان می‌شود. هوشمندی استراتژیک مقوله‌ای مهم است که باید سازمان‌ها بدان توجه ویژه‌ای داشته باشند تا بتوانند رقابت پذیری خود را در بازار افزایش دهند و مانع ائتلاف منابع خود شوند. آنچه در دنیای امروز سازمان‌های دانش بنیان را با دنیای چند دهه قبل آنها متمایز می‌کند، محیط ناپایدار، رقابت جهانی و توسعه روزافزون ارتباطات و مبادلات سریع اطلاعات است. سازمان‌های دانش بنیان برای مصون ماندن از امواج سهمگین محیطی و نیز سازگاری با الزامات رقابتی چاره‌ای جز کسب اطلاعات محیطی از طریق هوشمندی استراتژیک ندارند. در گذر از عصر صنعتی به عصر دانش، لزوم و چگونگی ایجاد جوامع و سازمان‌های بر پایه دانش و نیز نحوه مدیریت و استفاده از منابع استراتژیک و ارزشمند، هوشمندی و دانش را در دستور کار دانشمندان مدیریت و سازمان قرار داده است. راه حل اساسی چگونگی ایجاد جوامع و سازمان‌های دانش بنیان، استفاده از فعالیتهای

---

¹Strategic intelligence

² strategic surprise

هوشمندی به ویژه هوشمندی استراتژیک است (دفتر استراتژی دانشگاه شریف، ۱۳۹۸).

هوشمندی راهبردی همانطور که در بالا گفته شد منجر به بهبود عملکرد مدیران کلان سازمان در تعیین راهبردها برای تحقق سیاست‌های سازمان می‌شود. سردرگمی و غافلگیری راهبردی در تحقق اهداف از مشکلات و مسائل بسیاری از سازمان‌ها می‌باشد. این تحقیق با تبیین مولفه‌های هوشمندی راهبردی به حل مشکل غافلگیری و سردرگمی راهبردی کمک می‌نماید. لازم به ذکر است که در رویکرد استراتژیک یک اصل قوی و بدون تغییر وجود دارد و آن تمرکز است. اگر بخواهیم در همه کارها قوی باشیم، در هیچ کاری قوی نخواهیم بود.

این تحقیق بدنبال پاسخ به این سوال است که معنا و مفهوم هوشمندی راهبردی در تحقق سیاست‌های فرهنگی و تربیتی در دانشگاه افسری امام علی (ع) چیست؟ و یا به عبارت دیگر هوشمندی راهبردی در تحقق سیاست‌های فرهنگی و تربیتی دانشگاه افسری امام (ع) دارای چه مفاهیمی و مولفه‌هایی است؟

در موازات اهمیت و ضرورتی که هوشمندی راهبردی بطور عام، در سطح کلان و تحقق سیاست‌های اساسی یک جامعه دارد، هوشمندی راهبردی در تحقق و اجرای سیاست‌های فرهنگی و تربیتی نهادهای نظامی از جمله ارتش ۱ دارای جایگاه و اهمیت ویژه‌ای است. از آن جا که ارتش از جمله نهادهای نظامی مهم در جامعه ما می‌باشد و نقش آن در تامین امنیت کشور در مقابل انواع تهدیدات، بویژه تهدیدات خارجی و بین‌المللی است، بنابراین بی‌اعتنایی به هوشمندی راهبردی در تحقق سیاست‌های فرهنگی و تربیتی می‌تواند عواقب جبران‌ناپذیری را برای امنیت یک جامعه و نهایتاً توسعه و پیشرفت آن به بار آورد. جامعه‌ای که نهاد نظامی آن، بر اساس سیاست‌های فرهنگی و تربیتی در تراز جمهوری اسلامی رشد نیافته‌اند هرگز توان مقاومت در برابر تهدیدات و جوسازی‌های

امنیتی داخلی و خارجی نداشته و در نتیجه دیگر نهادها از جمله سیاست، اقتصاد، آموزش و پرورش، خانواده و... نخواهند توانست، کارایی لازم را جهت ارتقاء جامعه و نیروهای اجتماعی داشته باشند. همچنین کمبود کار تحقیقاتی در ارتش در زمینه هوشمندی راهبردی بر اهمیت و ضرورت انجام تحقیق می افزاید. در نیروهای نظامی بویژه ارتش کار تحقیقاتی آکادمیک و علمی در این زمینه بسیار اندک می باشد. استفاده از روش تحقیق کیفی در این حوزه در ارتش و نیروهای مسلح دیده نمی شود، همچنین از نتیجه تحقیق می توان در حل مسائلی همچون غافلگیری و سردرگمی راهبردی و نیل به اهداف اساسی تعلیم و تربیت بر اساس سیاست ها و اسناد بالادستی تدوین و ابلاغ شده استفاده کرد.

هدف این تحقیق «تبیین هوشمندی راهبردی در تحقق سیاست های فرهنگی و تربیتی دانشگاه افسری امام علی (ع) می باشد و یا به عبارت دیگر تعیین مفاهیم و مولفه های هوشمندی راهبردی در تحقق سیاست های فرهنگی و تربیتی دانشگاه افسری امام (ع) است.

ادبیات تحقیق

حکاک و شریعت نژاد (۱۳۹۴) پژوهش خود را با عنوان «اولویت بندی عوامل موثر بر هوشمندی استراتژیک یک سازمان دانش بنیان» به انجام رسانیدند. نتایج پژوهش حاکی از آن است که در سازمانهای دانش بنیان هوشمندی منابع انسانی برای هوشمندی استراتژیک درون سازمانی و هوشمندی مشتریان برای هوشمندی استراتژیک برون سازمانی از بیشترین اهمیت برخوردار است. نامداریان و نقی زاده (۱۳۹۸) در پژوهش خود با عنوان «هوشمندی راهبردی در سیاست گذاری علم، فناوری و نوآوری» به دنبال واکاوی مفهوم هوشمندی راهبردی و ابزارهای آن بوده و در این راستا، ارتباط هوشمندی راهبردی با سیاست گذاری از سه منظر پنجره فرصت، روشنی اهداف و حقانیت شواهد را تشریح نمودند. همچنین در این تحقیق ابزارهای مهم هوشمندی نظیر آینده نگاری علم و فناوری، پیش بینی فناوری و نیز ارزیابی فناوری به همراه جایگاه آنها در گام های مختلف سیاست گذاری تبیین شده است. از نظر آنها هوشمندی راهبردی در سیاست گذاری از طریق فرآیند منظم جستجو و پردازش، خلق، حفاظت و اشاعه اطلاعات معطوف به تصمیم گیری و انتقال آنها به فرد مناسب در زمان مناسب، با ایجاد هوشیاری در سیاست گذاران نقش موثری را در این خصوص بازی می کند. مظلومی و هرنندی (۱۳۹۳) پژوهش خود را با عنوان «تبیین نقش هوشمندی راهبردی در عملکرد نوآورانه: با تأکید بر نقش میانجی سرعت تصمیم گیری راهبردی» به رسانیدند. نتایج به دست آمده حاکی از آن است که هوشمندی راهبردی و سرعت تصمیم گیری راهبردی بر عملکرد نوآورانه شرکت های دانش بنیان ایرانی مؤثر می باشند. همچنین نقش میانجی گری سرعت تصمیم گیری راهبردی در اثرگذاری هوشمندی راهبردی بر عملکرد نوآورانه شرکت های دانش بنیان ایرانی نیز مورد تأیید قرار گرفت. صادقی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهش خود با عنوان «کاربست هوشمندی در آینده پژوهی به منظور دستیابی به فرایندهای «دیدبانی هوشمند راهبردی»» به دنبال پاسخ به این سوال بودند که «چگونه می توان با بهره گیری از دانش هوشمندی توان دیدبانی سازمان را در راستای جلوگیری از غافلگیری،

ارتقا داد؟» در نهایت فرایندهای دیدبانی هوشمند راهبردی با تکیه بر ویژگی‌های دانش هوشمندی ارائه شده است که با بهره‌گیری از تکرار گام‌ها برای دستیابی به بیشینه اطلاعات از محیط سازمان، می‌تواند با اطمینان بیشتری به شناسایی نشانه‌های ضعیف تغییر، درک نیت راهبردی رقبای سازمان و هشدار به هنگام راهبردی در مورد شگفتی‌سازهای آینده بپردازد. قاضی‌زاده (۱۳۹۹) در تحقیق خود با عنوان «غافلگیری راهبردی و حکمرانی امنیت ملی در جمهوری اسلامی ایران» بیان می‌کند: غافل‌گیری راهبردی زمانی رخ می‌دهد که نظام امنیت ملی قادر به پیشگیری کامل از بحران یا مدیریت پیشینی شرایط برای کاهش آسیب‌های ناشی از بحران نباشد. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که وقوع غافل‌گیری، فرایند تصمیم‌گیری امنیت ملی را دچار تأخیر زمانی می‌کند و هزینه تأمین امنیت را افزایش می‌دهد. بر اساس نتایج این تحقیق راه‌هایی برای کاهش غافلگیری پیشنهاد شده است. مهمترین راهکارهای کاهش غافلگیری راهبردی در جمهوری اسلامی ایران عبارتند از: دچار نشدن در خطای پارادوکس هشدار راهبردی، ۲- توجه به نقش مؤثر شورای عالی امنیت ملی، ۳- تقویت نقش شورای هماهنگی اطلاعات کشور، ۴- شفافیت در تقسیم کار و وظایف خاکستری امنیت ملی، ۵- ارتقای کیفی گزارشها و تحلیلهای راهبردی امنیت ملی، ۵- دقت در صدور هشدارهای به موقع، ۶- افزایش توأمان گزارشهای راهبردی و تاکتیکی برای تصمیم‌گیرندگان، ۷- ارتقای توانمندیهای فناورانه مرتبط با امنیت ملی، ۸- تقویت حوزه اطلاعات و ارتباطات مردمی، ۹- مطالعه و عبرت‌آموزی از غافلگیریهای پیشین. خلیلی (۱۳۸۶) در تحقیق خود با عنوان دکترین، سیاست و استراتژی؛ نسبت سنجی نظری و مفهومی مساله خود را اینگونه مطرح می‌نماید که در محافل سیاسی و عمومی و حتی در اغلب موارد در محافل علمی، مفاهیم دکترین، سیاست و استراتژی را گاه چنان متداخل و با معانی مشابه به کار می‌گیرند که تشخیص مرزهای نظری و مفهومی آنها مشکل می‌شود. وی در تحقیق خود سعی نمود، ضمن بررسی ارتباط مفاهیم دکترین، سیاست و استراتژی با مفهوم امنیت، به بررسی زمینه‌های تداخل و ابهام میان

این مفاهیم پرداخته و برای تعیین مرزهای نظری و مفهومی میان آنها تلاش نماید. بر اساس نتایج این تحقیق و از میان سه دیدگاه نظری مطرح شده، که هر یک تقدم را به یکی از سه مفهوم استراتژی، سیاست و دکترین می‌دهند، دیدگاه نظری سوم، هم به استقلال مفهومی امنیت نزدیک‌تر است و هم درک صحیح‌تری از رابطه این مفاهیم ارائه می‌دهد. بر اساس این دیدگاه، رابطه سلسله‌مراتبی میان دکترین، سیاست و استراتژی برقرار است که می‌توان آن را در مفهوم عام (سطح ملی) یا مفهوم خاص (سطح بخشی) هر سه مقوله یافت. همچنین، رابطه مذکور را بر اساس نسبت‌سنجی مفهومی میان دکترین، سیاست و استراتژی نیز می‌توان دنبال کرد. بر این اساس، دکترین به دلیل اینکه ماهیت هدف‌گذاری دارد و از جنس «کجایی» است، در راس قرار می‌گیرد. پس از آن سیاست است که بیانگر هدایت امکانات موجود در راستای هدف می‌باشد و از جنس «چیستی» است و در نهایت، استراتژی قرار دارد که «چگونگی» به کارگیری امکانات موجود برای تحقق اهداف را مورد توجه قرار می‌دهد. منوریان و پورگنجی (۱۳۹۶) در تحقیقی با عنوان «بررسی نقش هوشمندی استراتژیک سازمانی در ارتقای عملکرد سازمانی (مورد مطالعه: کارگزاری های بورس اوراق بهادار شهر تهران)» به این نتیجه رسیدند که مولفه های هوشمندی مرتبط با منابع، هوشمندی اطلاعاتی، هوشمندی کلان محیطی و هوشمندی مرتبط با بازار بر عملکرد سازمانی تأثیر معناداری دارد.

هدف اصلی مطالعه ایسفنتی و همکاران (۲۰۲۱) ارزیابی رابطه بین هوش استراتژیک، رفتار کارآفرینانه و توسعه سازمانی در شرکت های خرد، کوچک و متوسط در سوماترا اوتارا و همچنین عملکرد هوش مالی به عنوان یک عامل میانجی بود. بر اساس یافته های این پژوهش، هوش استراتژیک و رفتار کارآفرینانه تأثیر بسزایی بر توسعه سازمانی دارد. بسام الدیابت (۲۰۲۲) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که بین چابکی سازمانی و تعالی سازمانی همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد. علاوه بر این نتیجه گیری شد که بین هوش استراتژیک و تعالی سازمانی رابطه مستقیم و معنادار وجود

دارد و هوش استراتژیک بر رابطه بین چابکی سازمانی و تعالی سازمانی تأثیر غیرمستقیم دارد. حسام محمود جمیل ابوحمور (۲۰۲۱) در تحقیق خود به تأثیر هوش استراتژیک رهبران بر نوآوری سازمانی در شرکت های مکانیکی اردن اشاره می کند. این تحقیق به این نتیجه رسید که مولفه های هوش استراتژیک رهبران در کنار هم (ایجاد چشم انداز، تمرکز استراتژیک، ظرفیت خلاقیت) بر نوآوری سازمانی تأثیر دارد و مشخص شد که میزان تایید سه بعد بسیار بالاست. المکول (۲۰۱۸)، در تحقیق خود بدنبال بررسی تاثیر هوش استراتژیک مدیران بر اثربخشی کار گروهی و عملکرد کارکنان می باشد. یافته های این تحقیق نشان داد که هوش راهبردی مدیران بر اثربخشی کار گروهی و عملکرد کارکنان اداره کل آموزش و پرورش مؤثر بوده است. الخرابشه و السرایره (۲۰۲۲) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که تأثیر آماری معناداری از اقدامات هوش استراتژیک در ابعاد آنها (آینده نگری، تفکر سیستمی، مشارکت، انگیزه) در دستیابی به تعالی سازمانی در گروه شرکت های مناسب در اردن وجود دارد. تأثیر آماری معناداری از هوش استراتژیک در دستیابی به تعالی سازمانی از طریق سرمایه انسانی به عنوان یک متغیر میانجی در گروه شرکت های مناسب در اردن وجود دارد. سیگیسمون هاف^۱ (۱۹۷۹) سیستم هوشمندی استراتژیک را طی یک پژوهش معرفی می کند. در این پژوهش برای طراحی سیستم هوشمندی استراتژیک از مزیت های استراتژیک، تجارب قابل انتقال، مراحل تغییرات درون سازمانی و جمع آوری اطلاعات باز استفاده شده است. در یک پژوهش دیگر که به وسیله مکوبای^۲ (۲۰۱۱) صورت پذیرفته است هوشمندی استراتژیک به عنوان یک مفهوم سیستمی برای رهبری تغییر مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. در این پژوهش هوشمندی استراتژیک در یک مدل پیشنهادی که شباهت زیادی به ساختار کارت امتیازی متوان

^۱ Sigismun Huf

^۲ Maccobay

کاپلان و نورتون^۱ دارد، ارائه شده است. ابعاد این مدل عبارتند از: پیش بینی، نظارت، الگوگیری، انگیزش و تفویض اختیار. در پژوهش مروری دیگری که به وسیله آندره^۲ (۱۹۸۵) انجام شده است هوشمندی استراتژیک به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته است. در این پژوهش هوشمندی استراتژیک از نظر برنامه ریزی استراتژیک مورد بررسی قرار گرفته است (حکاک و شریعت‌نژاد، ۱۳۹۴: ۱۱۹-۱۱۸)

روش انجام اکثر تحقیقات کمی بوده و کمتر به روش کیفی به فهم معناکاوانه هوشمندی راهبردی از منظر پاسخگویان پرداخته اند. همچنین هوشمندی راهبردی در تحقیقات قبلی عمدتاً هوشمندی راهبردی در رقابت و رشد اقتصادی سازمانی است در حالیکه در این تحقیق هوشمندی راهبردی در تحقق سیاست‌های فرهنگی و تربیتی دانشجویان می‌باشد و تا به حال تحقیقی با موضوع مورد نظر و به روش کیفی در دانشگاه افسری امام علی (ع) و دیگر دانشگاه‌های افسری آجا انجام نشده است.

روش تحقیق

تحقیق حاضر از نظر هدف یک نوع تحقیق کاربردی است و به شیوه کیفی انجام شده است. جامعه تحت مطالعه مدیران و نخبگان علمی (در رشته‌ای علوم انسانی) دانشگاه افسری امام علی (ع) می‌باشد. نمونه‌گیری این تحقیق به روش نمونه‌گیری نظری می‌باشد. بر اساس نمونه‌گیری نظری در این گام محقق به انتخاب نخستین سوژه از جامعه تحت مطالعه خود می‌پردازد، نمونه‌برداری در طی مراحل پژوهش توسعه می‌یابد و نمی‌توان آن را از قبل طراحی کرد، یعنی تحلیل‌گر همزمان به گردآوری، کدگذاری و تحلیل داده‌های خود می‌پردازد و وقتی از داده‌ها اشباع شد نمونه‌گیری را متوقف

^۱ Kaplan & Norton

^۲ Andrew

می‌سازد. ملاک اصلی انتخاب شرکت کنندگان برای تحقیق همانا داشتن تجربه زیسته در باب پدیده مورد مطالعه است (محسنی، ۱۳۹۵)

جدول ذیل مشخصات کلی مشارکت کنندگان در پژوهش آورده شده است:

جدول ۱: مشخصات کلی مشارکت کنندگان

ردیف	جنسیت حاضرین	تعداد حاضرین	تحصیلات حاضرین	شغل	رتبه علمی
۱	مرد	۱۱	دکتری	روسای گروه- های آموزشی و مدیران	۱۰ نفر استادیار ۱ نفر دانشیار

در تحقیق مورد نظر از دو نوع کدگذاری استفاده می‌شود:

الف) کدگذاری باز: در پژوهش حاضر، در مرحله کدگذاری باز، محقق متون مصاحبه های انجام شده را بلافاصله بعد از هر مصاحبه پیاده سازی نموده و کوچکترین واحد معنادار را به عنوان «واحد تحلیل»^۱ در داده ها شناسایی و به هر عبارت یا جمله یک مفهوم^۲ الصاق نموده است. نتیجه این مرحله، استخراج گزاره‌ها یا عبارتی است که برای هر یک مفهومی به عنوان کد تعریف می‌شود.

ب) کدگذاری محوری: در این مرحله کدهای حاصل شده در کدگذاری باز، در محورهای مشخصی دسته بندی می‌شوند. به عبارت دیگر، در این مرحله کدهای خرد شده تحت محورهایی چیده می‌شوند و حجم بالایی از کدهایی که در مرحله کدگذاری باز حاصل شده است بر حسب شیوه دسته بندی محقق در تعداد محدودی از مقوله ها دسته بندی می‌شود یا محقق می‌تواند کدهای حاصل شده در مرحله کدگذاری باز را در تعداد محدودی زیر مقوله دسته بندی نماید و بعد در مرحله بالاتر باز این زیر مقوله ها را در یک یا چند مقوله اصلی دسته بندی کند.

¹ Unit of analysis

² Concept

در پژوهش حاضر بر اساس دو روش: استفاده از کدگذاران مستقل (اعتبار (روایی)^۱ تحقیق) و پایایی باز آزمون به ارزشیابی پژوهش پرداخته می‌شود. استفاده از کدگذاران مستقل:

از افراد متخصص در زمینه موضوع پژوهش خواسته شده است که متون مورد بررسی (نمونه‌هایی از متن مصاحبه‌ها) را کدگذاری نمایند و سپس نتیجه حاصل از کدگذاری آن‌ها با کدگذاری محقق مورد مقایسه قرار گرفته و در نتیجه آن، برخی از کدها مورد بازبینی قرار گرفتند. لازم به ذکر است که در همه مراحل کدگذاری، این کار به صورت جداگانه صورت گرفته است تا نتیجه بازخوردها بتواند در کدگذاری مراحل بعدی تأثیرگذار باشد (ملکی، ۱۴۰۳)

محاسبه پایایی باز آزمون

در پژوهش کنونی برای محاسبه پایایی باز آزمون، از بین مصاحبه‌های انجام‌گرفته، تعداد ۳ مصاحبه انتخاب‌شده و هرکدام از آن‌ها دو بار در یک‌فاصله زمانی ۱۰ روزه توسط پژوهشگر کدگذاری شده‌اند. نتایج حاصل از این کدگذاری‌ها در جدول شماره ۲ آمده است:

$$\text{درصد پایایی باز آزمون} = \frac{\text{تعداد توافقات} * 2}{\text{تعداد کل کدها}} \times 100\%$$

جدول ۲: محاسبه پایایی باز آزمون

ردیف	عنوان مصاحبه	تعداد کل کدها	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	پایایی باز آزمون (درصد)
۱	P1	۵۰	۱۸	۳۲	۷۲٪

¹ Validity

۲	P3	۵۴	۲۰	۳۴	٪۷۴
۳	P8	۵۵	۲۵	۳۰	٪۹۱
کل		۱۵۹	۶۳	۹۶	٪۷۹

همان طور که در جدول فوق مشاهده می شود تعداد کل گدها در دو فاصله زمانی ۱۰ روزه برابر ۱۵۹، تعداد کل توافقات بین گدها در این دو زمان برابر ۶۳ و تعداد کل عدم توافقات در این دو زمان برابر ۹۶ است. پایایی باز آزمون مصاحبه های انجام گرفته در این پژوهش با استفاده از فرمول ذکر شده، برابر ۷۹ درصد است. با توجه به اینکه این میزان پایایی بیشتر از ۶۰ درصد است (کوال، ۱۹۹۶). قابلیت اعتماد کدگذاری ها مورد تأیید است.

چارچوب مفهومی

استراتژی را به اعتبار معنی کلمه می توان «سوق دادن، گسیل داشتن، فرستادن، بردن و پاییدن» تعریف کرد. گمان می رود که این کلمه عطف به دانش و هنر یک ژنرال قدیمی یونانی به نام «استراتگوس» به کار برده شده است. استراتژی طرح حرکت مشخص شده برای تحقق بخشیدن به یک هدف است و به عبارتی استراتژی هدف نیست، ولی حرکتی هدفدار است. هوشمندی استراتژیک ظرفیت منطقی، شناخت، خودآگاهی، یادگیری، دانش عاطفی، استدلال، طرح ریزی، خلاقیت، تفکر انتقادی و حل مسئله است. توانایی دریافت و تحلیل اطلاعات و حفظ و ذخیره سازی آنها به عنوان دانش برای زمانی که در زمان مناسب بازیابی شده و برای انطباق رفتار با محیط و زمینه استفاده شود (شریف استراتژی، ۱۳۹۹) هوشمندی راهبردی مقوله ای مهم است که باید سازمان ها بدان توجه ویژه ای داشته باشند تا بتوانند رقابت پذیری خود را در بازار افزایش دهند و مانع ائتلاف منابع خود شوند. آنچه در دنیای امروز سازمان های دانش بنیان را با دنیای چند دهه قبل آنها متمایز می کند، محیط ناپایدار، رقابت جهانی و توسعه روزافزون ارتباطات و مبادلات سریع اطلاعات است. سازمان های دانش بنیان

برای مصون ماندن از امواج سهمگین محیطی و نیز سازگاری با الزامات رقابتی چاره ای جز کسب اطلاعات محیطی از طریق هوشمندی استراتژیک ندارند. در گذر از عصر صنعتی به عصر دانش، لزوم و چگونگی ایجاد جوامع و سازمان های بر پایه دانش و نیز نحوه مدیریت و استفاده از منابع استراتژیک و ارزشمند، هوشمندی و دانش را در دستور کار دانشمندان مدیریت و سازمان قرار داده است. راه حل اساسی چگونگی ایجاد جوامع و سازمان های دانش بنیان، استفاده از فعالیتهای هوشمندی به ویژه هوشمندی استراتژیک است (دفتر استراتژی دانشگاه شریف، ۱۳۹۸).

هوشمندی استراتژیک یک رویکرد جدید به مدیریت استراتژیک است که اگر بخواهیم آن را از زبان اندیشمندان این حوزه تعریف کنیم می شود: «جمع آوری، تحلیل و نشر اطلاعاتی است که در شکل دادن به استراتژی کسب و کار موثر هستند». اساس هوشمندی استراتژیک این است که سیگنالهای حساس را از دل تغییرات صنعت و بازار و همچنین داده های کسب و کار شناسایی کرده و با پردازش آن هشدارهایی را به مدیران بدهد که آنها بتوانند چاره اندیشی لازم را برای مواجه شدن با آنها انجام دهند. هدف نهایی هوشمندی استراتژیک خلق یا حفظ مزیت های رقابتی است (شریف استراتژی، ۱۳۹۹).

در پژوهش حاضر از دو منبع اصلی برای گردآوری داده ها استفاده شده است. یکی استفاده از ابزار مصاحبه و ثبت و ضبط مصاحبه هاست و دومی بهره گیری از تجارب شخصی محقق و تحلیل و مقایسه آنهاست که به عنوان منبع ثانوی داده ها به کار گرفته شده است. در این تحقیق بلافاصله پس از جمع آوری اولین داده ها آنها از ابزار مربوطه پیاده گردیده و بر حسب سوال تحقیق در معرض رمزگشایی و کدگذاری به منظور مفهوم سازی، مقوله بندی و تنظیم طبقات و تفسیر و تحلیل قرار می گیرند و مورد به مورد این عمل بصورت یک فرایند چرخه ای از جمع آوری و تحلیل مکرر داده ها تا حصول به اشباع نظری ادامه می یابد. (محسنی تبریزی، ۱۳۹۵)

یافته های تحقیق:

در مرحله کدگذاری باز تعداد 28 گزاره استخراج گردید که برای هر یک مفهومی به عنوان کد تعریف شد. در گام بعدی در کدگذاری محوری، 4 مقوله استخراج گردید:

جدول ۱: کدگذاری اولیه (باز)

ردیف	مفهوم	عبارت (گزاره)	مصاحبه شونده	سوال
	پیش بینی تغییرات فرهنگی و تربیتی	معنی هوشمندی راهبردی در تحقق سیاستهای فرهنگی در دانشگاه افسری این است که مجریان و سیاست گذاران فرهنگی و تربیتی دانشگاه افسری توانایی و ظرفیت پیش بینی تغییرات و تحولات فرهنگی و تربیتی در سطح دانشگاه، ملی و بین المللی را داشته باشند.	۱	۲
	ارائه پاسخهای مناسب به تغییرات	معنی هوشمندی راهبردی در تحقق سیاستهای فرهنگی در دانشگاه افسری این است که مجریان و سیاست گذاران فرهنگی و تربیتی دانشگاه افسری بتوانند پاسخها و سیاستهای در خور و مناسب با تغییرات و تحولات ارائه نمایند.	۱	۲
	پذیرش تحولات غیرمنافی اصول اسلامی	معنی هوشمندی راهبردی در تحقق سیاستهای فرهنگی در دانشگاه افسری این است که مجریان و سیاست گذاران فرهنگی و تربیتی دانشگاه افسری از تحولاتی بوجود آمده که منافاتی با اصول اسلامی ندارند، استقبال نموده و مقاومت بی جا ننمایند.	۱	۲
	هوشمند و پیشرو بودن در هماهنگ کردن محیط با خود	در زمان حال که به عصر هوشمندی معروف هست هوشمندی راهبردی یعنی شما اینقدر هوشمند و پیشرو هستید که محیط خودش را با شما هماهنگ و سازگار می نماید. مثل شرکتهای پیشرفته در حوزه فن	۱	۲

		آوری موبایل که با تولید دستگاههای پیشرفته این اتفاق را رقم می زنند.		
۲	۲	شناخت و اشراف کامل بدون خود سانسوری وضعیت موجود و مسائل و مشکلات دانشگاه در حوزه های فرهنگی و آموزشی	اشراف کامل به مسائل فرهنگی	
۲	۲	هدف گذاری و در پیش گرفتن سیاست ها و راهبردهای واقع بینانه برای حل مشکلات و مسائل	هدف گذاری سیاست ها و راهبردهای واقع بینانه	
۲	۲	افزایش قدرت تصمیم گیری در شرایط عدم اطمینان(سخت) در بین مسئولین ذی ربط	افزایش قدرت تصمیم گیری در شرایط سخت	
۲	۲	فاصله گرفتن از تصمیمات و اقدامات نمایشی و نادیده گرفتن و سرپوش گذاشتن بر روی مسائل	تصمیم گیری واقع بینانه	
۳	۳	عواملی که مستقیما منجر به تقویت و افزایش هوشمندی راهبردی می گردد عبارتند از دارا بودن از یک پیشینه قوی و مستند در حوزه فرهنگ و تربیت که توسط افراد متخصص جمع آوری شده باشند که این حوزه می تواند شامل مدارک نوشتاری(کتب، مجلات...) و همچنین مصاحبه ها و مخصوصا ویدئوها باشد.	گردآوری پیشینه قوی و مستند در حوزه فرهنگ و تربیت	
۲	۳	از نظر من هوشمندی استراتژیک یعنی استفاده از اطلاعات گذشته مخصوصا در حوزه فرهنگ برای برنامه ریزی برای آینده میباشد که این اطلاعات می تواند هم از محیط پیرامونی و هم از محیط خارج از پیرامون باشد.	استفاده از اطلاعات داخلی و خارجی گذشته برای برنامه ریزی برای آینده	
۲	4	هوشمندی استراتژیک یک مفهوم ضروری در فرآیند مدیریت دانشجویی است.	مفهوم ضروری در فرآیند مدیریت دانشجویی	

۲	۵	رصد و گردآوری اخبار و کلیه مفاهیم فرهنگی جامعه به ویژه قشر جوان	رصد و گردآوری اخبار فرهنگی	
۲	۵	رصد و تجزیه و تحلیل فرهنگ دانشگاه های نظامی داخلی و خارجی	تجزیه و تحلیل فرهنگ دانشگاههای نظامی داخلی و خارجی	
۲	۵	و همچنین رصد کامل امور فرهنگی فضای مجازی قشر جوان جامعه و دانشگاه در لایه های پنهان.	رصد عمیق وضعیت فرهنگی جوانان در فضای مجازی	
۲	۶	شامل فعالیت های مختلفی از جمله موارد زیر می شود: این شامل جمع آوری داده ها از منابع مختلف می شود.	جمع آوری اطلاعات	
۲	۶	این شامل تبدیل داده های خام به اطلاعات قابل استفاده است که می توان از آن برای تصمیم گیری استفاده کرد.	تجزیه و تحلیل اطلاعات	
۲	۶	این شامل ذخیره و توزیع اطلاعات به گونه ای است که افراد مناسب بتوانند به آن دسترسی داشته باشند و از آن استفاده کنند.	مدیریت اطلاعات	
۲	۶	این شامل پیش بینی و ایجاد سناریوهای است که می تواند به دانشگاه کمک کند تا برای آینده آماده شوند.	تولید اطلاعات	
۲	۷	هوشمندی راهبردی بر افق بلند مدت تاکید دارد، و به شناسایی فرصت ها و تهدیدات پرداخته و بدنبال شناسایی نقاط ضعف و سعی در بهبود آنها دارد. هوشمندی راهبردی در سیاست های فرهنگی تربیتی، بدنبال تشخیص بموقع فرصت ها و تهدیدات فرهنگی تربیتی که بر جامعه تاثیرگذار بوده و شناسایی ضعف ها در مواجهه با آنها و بهبود شرایط است.	شناسایی تهدیدات و فرصت ها	

۲	۸	<p>هوشمندی راهبردی شامل ظرفیت منطقی، شناخت، خودآگاهی، یادگیری، استدلال، طرح‌ریزی، خلاقیت، تفکر انتقادی و حل مسئله است.</p>	<p>فرایند منطقی، خلاقانه و انتقادی حل مسئله</p>	
۲	۸	<p>توانایی دریافت و تحلیل اطلاعات و حفظ و ذخیره‌سازی آنها به عنوان دانش برای زمانی که در زمان مناسب بازیابی شده و برای انطباق رفتار با محیط و زمینه استفاده شود.</p> <p>هوشمندی استراتژیک، راه‌حلی است که دنیای کسب و کار کنونی برای مواجهه شدن با انفجار اطلاعات و آشفتگی‌های همراه آن پیدا کرده</p>	<p>مدیریت دانش برای تطابق با محیط</p>	
۲	۹	<p>به نظر من در دوره حاضر که عصر اقتصاد دانش بنیاد است با تغییرات سریع و فزاینده ای هم که در دانش بشری است و اینکه عرصه های مختلف اجتماعی اقتصادی صنعتی و سیاسی فن آورانه را به شکلی مواجه کرده با چنین شرایطی خودش مستلزم هوشیاری واکنش های پیش دستانه در حوزه سیاست گذاری علم و فن آوری و فرهنگ و تربیت است به طوری که نسبت به تغییرات و پیش آمد هایی که در آینده متصوریم پیشرفتهای مختلف فن آوری و تاثیرات بلند مدت را باید لحاظ کرد.</p> <p>هوشمندی راهبردی در تحقق سیاست های فرهنگی- تربیتی از طریق فرایند منظم جستجو پردازش و خلق و صیانت و حفاظت و اشاعه اطلاعات معطوف به تصمیم گیری درست و انتقال آنها به فرد مناسب در سازمان و در زمان مناسب با ایجاد</p>	<p>فرایند سازماندهی و مدیریت دانش</p>	

		هوشیاری در حوزه تصمیم گیری میتواند	۱۰۳
		نقش آفرین باشد و اینکه میتواند حوزه هوشمندی راهبردی یک مفهوم علمی باید برای اینکه ما بتوانیم به شکل منسجمی مسایل مبتلا به سازمان در دانشگاه رو مشخصاً به عنوان یک نهاد نظامی در دل سازمان واکاوی کنیم و این مفهوم خود میتواند یک پنجره فرصت برای ما ایجاد کند و اهداف را برای ما روشن کند از طرفی شواهدی را که مبتنی بر عینیت است را برای ما به حقانیت برساند.	
۲	۱۰	هوشمندی راهبردی: فهم زمانه و اقتضائات فرهنگی مسأله شناسی زود هنگام (مسائل تربیتی)	آگاهی از وضعیت جامعه و اوضاع فرهنگی و تربیتی جامعه خودمان و دشمن
۲	۱۱	در خصوص سوال دوم که فرمودید نظر شما در رابطه با هوشمندی چیست؟ در رشته ما هوشمندی به معنای استفاده کردن از یک سری سنسورهای یک سری عوامل جمع آوری کننده اطلاعات تحلیل آنها و به دست آوردن یک نتیجه از کاربرد منطبق روی اطلاعات جمع آوری شده است.	جمع آوری، تحلیل و نتیجه گیری از اطلاعات
۲	۱۱	هدف کلی هوشمندی هم بیشتر در بحث IT بتواند تطبیق بهتری را با شرایط دنیای واقعی پیدا کند.	تطبیق بهتر با شرایط دنیای واقعی
۲	۱۱	از نظر من منظور از هوشمندی استراتژی یا هوشمندی راهبردی این است که ما بتوانیم تطبیق بیشتری را بین واقعیت های محیط یا پیرامون سازمان و آن استراتژی که گذاشته می شود برقرار کنیم.	تطابق استراتژی با محیط
۲	۱۱	اگر خاطرتان باشد، ما در بحث استراتژی، بحث هم سویی را هم داریم، یعنی	همسویی اهداف با استراتژی

		ما باید بتوانیم اهداف بخشهای مختلف را با تمرکز بر آن استراتژی، همسو کنیم.		
۲	۱۱	و گاهی در این همسو کردن، نیاز هست که بعضی بخشها، حتی بعضی استراتژی ها اصلاح شود.	اصلاح استراتژی	

جدول ۲: کد گذاری ثانویه (محوری) جهت شکل دهی به مقولات اصلی و کدهای مفهومی (زیرمقوله ها) احتمالی

مقوله ها	کد گذاری ثانویه (محوری)
<p>رویکرد آینده پژوهانه نسبت موضوعات فرهنگی و تربیتی</p>	<p>پیش بینی تغییرات فرهنگی و تربیتی</p> <p>اشراف کامل به مسائل فرهنگی</p> <p>استفاده از اطلاعات داخلی و خارجی گذشته برای برنامه ریزی برای آینده</p> <p>رصد و گردآوری اخبار فرهنگی</p> <p>شناسایی تهدیدات و فرصت ها</p> <p>آگاهی از وضعیت جامعه و اوضاع فرهنگی و تربیتی جامعه خودمان و دشمن</p>
<p>قدرت تطابق با تغییرات فرهنگی محیط</p>	<p>ارائه پاسخ های مناسب به تغییرات</p> <p>پذیرش تحولات غیرمنافی اصول اسلامی</p> <p>هوشمند و پیشرو بودن در هماهنگ کردن محیط با خود</p> <p>افزایش قدرت تصمیم گیری در شرایط سخت</p> <p>مدیریت دانش برای تطابق با محیط</p> <p>تطبیق بهتر با شرایط دنیای واقعی</p> <p>تطابق استراتژی با محیط</p> <p>اصلاح استراتژی</p> <p>همسویی اهداف با استراتژی</p>

واقع نگر بودن	هدف گذاری سیاست ها و راهبردهای واقع بینانه تصمیم گیری واقع بینانه
مدیریت دانش	جمع آوری، تحلیل و نتیجه گیری از اطلاعات فرایند منطقی، خلاقانه و انتقادی حل مسئله تولید اطلاعات جمع آوری اطلاعات تجزیه و تحلیل اطلاعات رصد عمیق وضعیت فرهنگی جوانان در فضای مجازی تجزیه و تحلیل فرهنگ دانشگاههای نظامی داخلی و خارجی مفهوم ضروری در فرآیند مدیریت دانشجویی مدیریت اطلاعات فرایند سازماندهی و مدیریت دانش

بحث و نتیجه گیری:

بی شک وضعیت فرهنگی و تربیتی دانشجویان نیروهای مسلح دانشگاه‌های افسری به عنوان بخشی از منابع انسانی جامعه، متأثر از شرایط محیطی، اجتماعی و روانی جامعه است. اگر هوشمندی راهبردی لازم در اجرای سیاست‌های تربیتی و فرهنگی در این دانشگاه‌ها نباشد منجر به هدر رفت منابع انسانی و مادی گردیده و در واقع ما با یک سازمان ورشکسته که به اهداف خود نرسیده روبه‌رو خواهیم بود. راهبرد به یک نقشه کل یا مجموعه ای عملیات که برای رسیدن به هدف معینی طرح ریزی شده است گفته می‌شود. هوشمندی راهبردی و غافلگیری راهبردی یکی از عوامل مهمی است

گذاختن خود تحت تاثیر شرایط علی مستقیم و غیر مستقیم می باشد و از طرفی بر بهره‌وری و کارایی سازمانی تاثیر می‌گذارد و در سطح کلان منجر به تحقق سیاست‌های مختلف کشور در عرصه‌های مختلف از جمله فرهنگی و تربیتی جوانان می‌شود. سازمان‌های دانش بنیان برای مصون ماندن از امواج سهمگین محیطی و نیز سازگاری با الزامات رقابتی چاره‌ای جز کسب اطلاعات محیطی از طریق هوشمندی استراتژیک ندارند. در گذر از عصر صنعتی به عصر دانش، لزوم و چگونگی ایجاد جوامع و سازمان‌های بر پایه دانش و نیز نحوه مدیریت و استفاده از منابع استراتژیک و ارزشمند، هوشمندی و دانش را در دستور کار دانشمندان مدیریت و سازمان قرار داده است. راه حل اساسی چگونگی ایجاد جوامع و سازمان‌های دانش بنیان، استفاده از فعالیتهای هوشمندی به ویژه هوشمندی استراتژیک است. سردرگمی و غافلگیری راهبردی در تحقق اهداف از مشکلات و مسائل بسیاری از سازمان‌ها می‌باشد. این تحقیق با تبیین مولفه‌های هوشمندی راهبردی به حل مشکل غافلگیری و سردرگمی راهبردی کمک می‌نماید. از آن جا که ارتش از جمله نهادهای نظامی مهم در جامعه ما می‌باشد و نقش آن در تامین امنیت کشور در مقابل انواع تهدیدات، بویژه تهدیدات خارجی و بین‌المللی است، بنابراین بی‌اعتنایی به هوشمندی راهبردی در تحقق سیاست‌های فرهنگی و تربیتی می‌تواند عواقب جبران‌ناپذیری را برای امنیت یک جامعه و نهایتاً توسعه و پیشرفت آن به بار آورد. جامعه‌ای که نهاد نظامی آن، بر اساس سیاست‌های فرهنگی و تربیتی در تراز جمهوری اسلامی رشد نیافته‌اند هرگز توان مقاومت در برابر تهدیدات و جوسازی‌های امنیتی داخلی و خارجی نداشته و در نتیجه دیگر نهادها از جمله سیاست، اقتصاد، آموزش و پرورش، خانواده و... نخواهند توانست، کارایی لازم را جهت ارتقاء جامعه و نیروهای اجتماعی داشته باشند. همچنین کمبود کار تحقیقاتی در ارتش در زمینه هوشمندی راهبردی بر اهمیت و ضرورت انجام تحقیق می‌افزاید. در نیروهای نظامی بویژه ارتش کار تحقیقاتی آکادمیک و علمی در این زمینه بسیار اندک می‌باشد. استفاده از روش تحقیق کیفی در این حوزه در ارتش و نیروهای مسلح دیده نمی‌شود. هدف کلی این تحقیق «تبیین مولفه‌های هوشمندی و جلوگیری از غافلگیری راهبردی در

تحقق سیاست‌های فرهنگی و تربیتی (مطالعه موردی دانشگاه افسری امام علی (ع)) می‌باشد. تحقیقات انجام شده در حوزه هوشمندی راهبردی اکثراً با روش کمی بوده و کمتر به روش کیفی به فهم معناکاوانه هوشمندی راهبردی از منظر پاسخگویان پرداخته اند. همچنین منظور از هوشمندی راهبردی در تحقیقات قبلی عمدتاً هوشمندی راهبردی در رقابت و رشد اقتصادی سازمان است در حالیکه در این تحقیق هوشمندی راهبردی در تحقق سیاست‌های فرهنگی و تربیتی دانشجویان می‌باشد و تا به حال تحقیقی با موضوع مورد نظر و به روش کیفی در دانشگاه افسری امام علی (ع) و دیگر دانشگاه‌های افسری آجا انجام نشده است.

رویکرد این مطالعه از حیث روش شناختی کیفی است. با این حال مبنای اصلی انتخاب این رویکرد روش شناختی در وهله اول، هدف و نوع سوال پژوهش حاضر است که به دنبال چگونگی فرآیند بر ساخت معنای هوشمندی راهبردی در تحقق سیاست‌های فرهنگی و تربیتی می‌باشد. جامعه تحت مطالعه مدیران و نخبگان علمی (در رشته‌ای علوم انسانی) دانشگاه افسری امام علی (ع) می‌باشد. نمونه‌گیری این تحقیق به روش نمونه‌گیری نظری می‌باشد. استراتژی را به اعتبار معنی کلمه می‌توان «سوق دادن، گسیل داشتن، فرستادن، بردن و پاییدن» تعریف کرد. گمان می‌رود که این کلمه عطف به دانش و هنر یک ژنرال قدیمی یونانی به نام «استراتگوس» به کار برده شده است (اندروز، ۱۹۷۱: ۲۷-۲۶). به نظر آنساف (۱۹۷۵) استراتژی طرح حرکت مشخص شده برای تحقق بخشیدن به یک هدف است و به عبارتی استراتژی هدف نیست، ولی حرکتی هدفدار است (آنساف، ۱۳۷۳: ۱۷۵)

از نظر لیو ویتز (۲۰۰۶) هوشمندی استراتژیک بیان‌کننده تغییر در اطلاعات یا دانش است که می‌تواند در تصمیم‌گیری‌های کلان کسب و کار مورد استفاده قرار گیرد که بر چگونگی موقعیت‌یابی سازمان به منظور مقابله با چالش‌ها و فرصت‌های آینده برای به حداکثر رساندن موفقیت سازمان تاکید دارد. مارک ژو و کای (۲۰۰۷) هوشمندی استراتژیک را اینگونه تعریف می‌نمایند: «اطلاعاتی که رصد، تحلیل، آماده‌سازی و معنابخشی شده‌اند را به مدیران ارشد ارائه می‌دهد که باورها، تعهدات و اقدامات آنها

ناتیر می گذارد» (شریف استراتژی، ۱۳۹۹) هوشمندی استراتژیک یک رویکرد جدید به

مدیریت استراتژیک است که اگر بخواهیم آن را از زبان اندیشمندان این حوزه تعریف کنیم می شود: «جمع آوری، تحلیل و نشر اطلاعاتی است که در شکل دادن به استراتژی کسب و کار موثر هستند». اساس هوشمندی استراتژیک این است که سیگنالهای حساس را از دل تغییرات صنعت و بازار و همچنین داده های کسب و کار شناسایی کرده و با پردازش آن هشدارهایی را به مدیران بدهد که آنها بتوانند چاره اندیشی لازم را برای مواجه شدن با آنها انجام دهند. هدف نهایی هوشمندی استراتژیک خلق یا حفظ مزیت های رقابتی است (شریف استراتژی، ۱۳۹۹). در پژوهش حاضر از دو منبع اصلی برای گردآوری داده ها استفاده شده است. یکی استفاده از ابزار مصاحبه و ثبت و ضبط مصاحبه هاست و دومی بهره گیری از تجارب شخصی محقق و تحلیل و مقایسه آنهاست که به عنوان منبع ثانوی داده ها به کار گرفته شده است.

در این تحقیق بلافاصله پس از جمع آوری اولین داده ها آنها از ابزار مربوطه پیاده گردیده و بر حسب سوال تحقیق در معرض رمزگشایی و کدگذاری به منظور مفهوم سازی، مقوله بندی و تنظیم طبقات و تفسیر و تحلیل قرار می گیرند و مورد به مورد این عمل بصورت یک فرایند چرخه ای از جمع آوری و تحلیل مکرر داده ها تا حصول به اشباع نظری ادامه می یابد. (همان، 1399) در تحقیق مورد نظر از دو نوع کدگذاری باز و محوری استفاده می شود. در پژوهش حاضر بر اساس دو روش: استفاده از کدگذاران مستقل (اعتبار تحقیق) و پایایی باز آزمون به ارزشیابی پژوهش پرداخته شد.

در این پژوهش هوشمندی راهبردی در تحقق سیاستهای فرهنگی و تربیتی دارای مقولات «رویکرد آینده پژوهانه نسبت موضوعات فرهنگی و تربیتی» با ۶ مفهوم، «قدرت تطابق با تغییرات فرهنگی محیط» با ۹ مفهوم، «واقع نگر بودن» با ۲ مفهوم، «مدیریت دانش» با ۱۱ مفهوم می باشد:

رویکرد آینده پژوهانه نسبت موضوعات فرهنگی و تربیتی، منجر به پیش بینی تغییرات فرهنگی و تربیتی، اشراف کامل به مسائل فرهنگی، استفاده از اطلاعات داخلی و خارجی گذشته برای برنامه ریزی برای آینده و رصد و گردآوری اخبار فرهنگی و شناسایی

تهدیدات و فرصت‌ها می‌شود، به طور کل نگاه به آینده و رصد تغییرات فرهنگی و اجتماعی منجر به افزایش آگاهی و هوشمندی نسبت به تغییرات مسائل فرهنگی و تربیتی خواهد شد و در نتیجه راهبردهای هوشمندانه در این حوزه اتخاذ خواهد گردید.

قدرت تطابق با تغییرات فرهنگی محیط با مفاهیمی همچون همسویی اهداف با استراتژی، ارائه پاسخ‌های مناسب به تغییرات، پذیرش تحولات غیرمنافی اصول اسلامی، هوشمند و پیشرو بودن در هماهنگ کردن محیط با خود، افزایش قدرت تصمیم‌گیری در شرایط سخت، مدیریت دانش برای تطابق با محیط، تطبیق بهتر با شرایط دنیای واقعی، تطابق استراتژی با محیط و اصلاح استراتژی منجر به ارتقاء و تقویت هوشمندی راهبردی شده و در نهایت سازمان را بصورت هوشمندانه به اهداف خود نزدیک و چه بسا واصل خواهد نمود.

واقع‌نگر بودن منجر به درک و فهم واقعی از اتفاقات و پدیده‌های موجود می‌گردد و این خود منجر به اتخاذ راهبردهای هوشمندانه مبتنی بر واقعیت می‌شود، در موضوعات فرهنگی به عنوان بخشی از پدیده‌های موجود در اطرفمان واقع‌نگری به همین شکل منجر به درک صحیح از واقعیات فرهنگی شده و منجر به اتخاذ برنامه‌های و راهکارهای عملی مبتنی بر واقعیات فرهنگی موجود می‌گردد.

مدیریت دانش به عنوان یکی از مقولات هوشمندی راهبردی با مفاهیمی همچون جمع‌آوری، تحلیل و نتیجه‌گیری از اطلاعات فرایند منطقی، خلاقانه و انتقادی حل مسئله، تولید اطلاعات، جمع‌آوری اطلاعات، تجزیه و تحلیل اطلاعات، رصد عمیق وضعیت فرهنگی جوانان در فضای مجازی، تجزیه و تحلیل فرهنگ دانشگاه‌های نظامی داخلی و خارجی، مفهوم ضروری در فرآیند مدیریت دانشجویی، مدیریت اطلاعات، فرایند سازماندهی و مدیریت دانش شناخته می‌شود. هوشمندی راهبردی را نمی‌توان از مدیریت دانش مجزأ دانست. مدیریت دانش همچون ابزاری بسیار کاربردی، عصای دست هوشمندی راهبردی است، هوشمندی راهبردی بدون یک مدیریت دانش منسجم محقق نخواهد گردید.

در فرایند انجام تحقیقات مختلف مسلماً شرایط و موقعیت‌هایی وجود دارد که برای تحقیق محدودیت‌هایی را بوجود خواهند آورد و حتی نتایج تحقیق را می‌توانند تحت تاثیر قرار دهند. این تحقیق نیز به الطبع از این محدودیتها مستثنی نبوده و مهمترین آنها به شرح ذیل می‌باشند:

گردآوری داده‌ها با مشکلاتی به همراه بود، عدم همکاری مناسب متخصصان و اساتید مربوطه، جهت مصاحبه و گاه محدودیت های زمانی که داشته اند محقق را با محدودیت هایی مواجه می نمود.

عدم دسترسی راحت به اینترنت در دانشگاه منجر به کندی انجام کار می‌شد. محدودیت زمانی انجام پروژه و طرفی زمانبر بودن و دامنه وسیع موضوع منجر فشار روانی و اضطراب در حین انجام کار و تحت تاثیر قرار گرفتن دیگر فعالیت‌های روزمره می‌شد.

پیشنهادات کاربردی

تشکیل ساختار و یا کارگروه سازمانی رصد مسائل نوظهور در جهت ایجاد و تقویت هوشمندی راهبردی در تحقق سیاستهای فرهنگی (در این خصوص ایجاد گروه مطالعات راهبردی در مرکز مطالعات دانشگاه پیشنهاد می گردد).

پشتیبانی مالی و همه جانبه (در قالب ساختار، پژوهش ها، نیروی انسانی) از حوزه هوشمندی راهبردی

ارتقاء سطح آموزشی و پژوهشی سازمان بویژه در حوزه هوشمندی راهبردی در قالب دورها و کارگاه‌های آموزشی

بروزرسانی، منطقی کردن و واقع بینی بیشتر سیاستهای فرهنگی و تربیتی جذب و بکارگیری نیروی متخصص در حوزه مطالعات راهبردی بویژه در مسائل فرهنگی و تربیتی

تعامل با متخصصین، اساتید و محققین حوزه فرهنگ و تربیت

پیشنهادات پژوهشی

پیشنهادات پژوهشی عبارتند از:

- انجام پژوهش روش‌های تحقیق متفاوت مثل روش آمیخته، کمی، تحلیل گفتمان
- بررسی سطح هوشمندی راهبردی در تحقق سیاست‌های فرهنگی و تربیتی و آسیب-شناسی آن
- طراحی الگوی هوشمندی راهبردی در تحقق سیاست‌های نظامی و مذهبی سازمان
- انجام پژوهش در سطح نیروها و آجا

استراوس، انسلم؛ کربین، جولیت؛ ۱۳۹۶؛ مبانی پژوهش کیفی: فنون و مراحل تولید نظریه زمینه‌ای؛ ترجمه ابراهیم افشار؛ ج ۶؛ تهران: نشر نی.

تودارو، مایکل پ؛ ۱۳۷۸؛ توسعه اقتصادی جهان سوم؛ ترجمه غلامعلی فرجادی، تهران: قوس.

حکاک، محمد، شریعت نژاد، علی؛ ۱۳۹۴؛ اولویت بندی عوامل موثر بر هوشمندی استراتژیک یک سازمان دانش بنیان؛ فصلنامه فرآیند مدیریت و توسعه، دوره ۲۸، تابستان، ش ۲.

خامنه ای، ۱۳۹۲؛ دشمن ظالم و یار مظلوم بودن؛ راهبرد کلی نظام جمهوری اسلامی؛

<https://farsi.khamenei.ir/newspart->

[4102&tid=1392&year=2&nt=23810.index?id=](https://farsi.khamenei.ir/newspart-4102&tid=1392&year=2&nt=23810.index?id=)

دفتر استراتژی دانشگاه شریف؛ ۱۳۹۸؛ هوشمندی استراتژیک چیست؟ تأثیر هوشمندی استراتژیک در شرکتهای دانش بنیان چگونه است؟

<https://sharifstrategy.org/strategic-intelligence>

سیف، علی اکبر (۱۳۸۵). روانشناسی پرورشی (روان شناسی یادگیری و آموزش)، تهران: آگاه.

شریف استراتژی؛ ۱۳۹۹؛ تعریف دقیق هوشمندی استراتژیک چیست؟

<https://virgool.io/@sharifstrategy.org/>

صادقی، امیر، عبدالرحیم، پدram، فلاح شیخلری، علی؛ ۱۳۹۸؛ «کاربست هوشمندی در آینده پژوهی به منظور دستیابی به فرایندهای «دیدبانی هوشمند راهبردی»»؛ فصلنامه راهبرد، دوره ۲۸، ش ۹۳.

صبوری، منوچهر؛ ۱۳۷۴؛ جامعه‌شناسی سازمان‌ها؛ تهران: شب‌تاب.

گیدنز، آنتونی؛ ۱۳۷۳؛ جامعه‌شناسی؛ ترجمه منوچهر صبوری، تهران: نی.

محسنی تبریزی، علیرضا؛ ۱۳۹۵؛ روش تحقیق کیفی در مکاتب تفسیری (زمینه و کاربرد)؛ تهران: نشر اطلاعات.

مظلومی، نادر، هرندی، عطا اله؛ ۱۳۹۳؛ تبیین نقش هوشمندی راهبردی در عملکرد نوآورانه: با تأکید بر نقش میانجی سرعت تصمیم گیری راهبردی؛ فصلنامه مطالعات مدیریت راهبردی؛ دوره ۵؛ ش ۲۰.

نامداریان، لیلا، نقی زاده، رضا؛ ۱۳۹۸؛ هوشمندی راهبردی در سیاست گذاری علم، فناوری و نوآوری؛ فصلنامه سیاست علم و فناوری، دوره ۲۸، تابستان، ش ۲.
 قاضی زاده، علیرضا؛ ۱۳۹۹؛ غافلگیری راهبردی و حکمرانی امنیت ملی در جمهوری اسلامی ایران؛ فصلنامه مطالعات راهبردی، اسفند، دوره ۲۳، ش ۹۰.
 خلیلی، رضا؛ ۱۳۸۶؛ در تحقیق خود با عنوان دکترین، سیاست و استراتژی؛ نسبت سنجی نظری و مفهومی؛ فصلنامه مطالعات راهبردی، آذر، دوره ۱۰، ش ۳۷.
 منوریان، عباس و پورگنجی، علی؛ ۱۳۹۶؛ بررسی نقش هوشمندی استراتژیک سازمانی در ارتقای عملکرد سازمانی (مورد مطالعه: کارگزاری های بورس اوراق بهادار شهر تهران)؛ اولین همایش بین المللی و سومین همایش ملی پژوهش های مدیریت و علوم انسانی؛ دانشگاه تهران.

رشیدی، آراد؛ ۱۴۰۳؛ تاریخچه استراتژی و مدیریت استراتژیک؛ ۳۴۵۸/

<https://civilica.com/note/>

صافی، حسین؛ ۱۳۹۵؛ تفاوت برنامه ریزی استراتژیک در سازمان های بزرگ و کوچک؛ دومین کنفرانس ایده های نوین در مدیریت، اقتصاد و حسابداری، سنگاپور.
 بلیکی، نورمن؛ ۱۳۸۴؛ طراحی پژوهش های اجتماعی. ترجمه حسن چاووشیان، تهران: نشر نی

صلصالی، محمد؛ فخر موحدی علی و چراغی، مهدی؛ ۱۳۸۶؛ پژوهش گراند تئوری در علوم پزشکی (فلسفه و علوم کاربردی). تهران: انتشارات بشری

ادیب حاج باقری، مهدی؛ صلصالی، محمد و پرویزی، سعید (۱۳۸۹). روش های پژوهش

گراند تئوری (راه و روش نظریه پردازی در علوم انسانی). تهران: انتشارات بشری

ملکی کرم آباد، محمد مهدی ؛ ۱۴۰۳؛ طراحی شاخص های رتبه بندی دانشگاه های افسری آجا؛ دانشگاه افسری امام علی (ع)؛ طرح پژوهشی.

شهری، دفتر مطالعات فرهنگی شهرداری مشهد

Andrew, C.;1985; Strategic Intelligence, International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences.

Isfenti, Sadalia; Nisrul, Irawati, Isdiana, Syahfitri; Nindy, Erisma; The Impact of Strategic Intelligence on Entrepreneurial Behaviour and Organizational Development; 2021; Advances in Economics, Business, and Management Research, 3rd International Conference on Business and Management of Technology (ICONBMT 2021), volume 202

John William Coyne, Peter Bell; 2011; The role of strategic intelligence in anticipating transnational organised crime: A literary review; [International Journal of Law, Crime and Justice](#); [Volume 39, Issue 1](#), May.

Kuosa, T.;2011; Different Approaches of Pattern Management and Strategic Intelligence, *Science Direct*.

Maccoby, M.;2011; Strategic Intelligence: A Conceptual System of Leadership For Change, *International Society for Performance Improvement*.

Shgismund Huf;1979; Strategic Intelligence Systems, University of Illinois, Department of Business Administration.

Bassam, Aldiabat, 2022; The mediating role of strategic intelligence in the relationship between organizational agility and organizational excellence in Jordanian telecommunications companies. *Problems and Perspectives in Management*, 20(4).

Jamil Abu Hamour, Husam Mahmud; 2021; The Effect of Strategic Intelligence of Leaders on Organizational Innovation in Jordanian Industrial Companies; *Journal of Management Information and Decision Sciences*, Vol: 24 Issue: 6S.

Almakul, Abdimomynova; 2018; The Impact of Strategic Intelligence of Managers on the Effectiveness of Group Work and Performance of Employees in General Directorate of Education; *Uct journal of management and accounting studies*, 6(1).

Samer M. Alkharabsheh, M Samer; Al-Sarayreh, A. Aktham; 2022; The Impact of Strategic Intelligence Practices in Achieving Organizational Excellence through Human Capital as a Mediating Variable in the Manaseer Companies Group in Jordan; *Journal of Positive School Psychology*; Vol. 6, No. 7.

Alhamadi, Mohamed Sulaiman; 2020; Impact of Strategic Intelligence on the Sustainable Competitive Advantage of Industries Qatar; Double Blind Peer Reviewed International Research Journal, Volume 20 Issue 2 Version 1.0.

Sigismund Huff, Anne; 1979; strategic intelligence system; Information & Management

Volume 2, Issue 5, November.

Kvale, Steinar; 1996; InterViews: An Introduction to Qualitative Research Interviewing; SAGE Publications